

VED i kök och vardags- rum samt SOL

Ved eldas inte bara i pannrummet utan också i eldstäder spridda i lokalerna. Fyra huvudtyper finns:

1. Öppen spis med insats.
2. Tunga magasinerande system typ kakel och täljstens-ugnar.
3. Kaminer av mer eller mindre avancerad konstruktion.
4. Köksspisar och kökspannor.

Lokaleldstäder

I en vanlig öppen spis är det eldens blickfång, den trivsel som skapas och strålningsvärmens som är det väsentliga. Det eventuella värmetillskott för huset är underordnat.

Kakelugnen är en svensk uppfinning från 1700-talet. Klimatet var kallt och det behövdes eldstäder som utnyttjade veden så effektivt som möjligt. Kakelugnen fungerar efter principen att den varma rökgasen passerar långa rökkanaler i kakelugnen innan den går ut i skorstenen.

Rökgasen avger sin mesta energi i dessa kanaler så att kakelugnen blir varm. De flesta kakel- och täljstensugnar lämpar sig inte för små brasor och de skall inte eldas fortlöpande med några vedträn i taget. Brasan skall brinna ut ordentligt och det bör gå 8 – 12 timmar innan en ny brasa tänds så att all värme har avgivits till rummet.

Det kanske mest väsentliga, och det som skiljer kaminen från en öppen spis, för att åstadkom-

Lobberger kökspanna

ma en kontrollerad förbränning, är luckorna. De gör att lufttillförseln kan styras. Sedan behövs förstås en bra utformning av eldstad, lufttillförsel mm. Är detta gjort på rätt sätt och om veden är bra, så skall verkningsgraden bli hög och förbränningen god och därmed också små utsläpp.

Något att tänka på är:

- **Typgodkänd:** En typgodkänd eldstad uppfyller miljö- och säkerhetskraven i miljölagstift-

ningen.

- **Miljögodkänd:** En eldstad som har lägre tjärutsläpp än byggreglerna rekommenderar.

- **P-märkt:** Numer har också vedkaminer börjat P-märkas. Det betyder bra miljöegenskaper samt kontrollerad tillverkning och dokumentation.

- **Montering:** Typgodkända produkter har anvisningar för hur eldstäderna skall monteras.

- **Byggnämnan:** Kontakta

kommunen innan installationen.

- **Besiktning:** En nyinstallerad eldstad skall besiktigas av skorstensfejarmästaren innan den tas i bruk första gången.

- **Ändamål:** Vad skall eldstaden användas till? Trivseledning eller för att ersätta annan uppvärmning? Möjlighet att laga mat? Önskas värme snabbt eller under en lång tidsperiod?

- **Verkningsgrad:** Ju högre desto bättre.

- **Rökgastemperatur:** Äldre halvtstensmurade skorstenar är dimensionerade för en högsta rökgastemperatur av 350 °C.

- **Vikt:** Golvet där eldstaden skall placeras måste tåla vikten av eldstaden och eventuell skorsten som monteras på den. Överstiger eldstadens vikt 150 kg måste bjälklagets bärlighet kontrolleras.

- **Utseende:** Vilken färg och form som önskas.

- **Pris:** Hur mycket får installationen kosta. Tänk på att det även behövs en skorsten som i vissa fall kan kosta lika mycket som eldstaden.

Bio och Sol

Det blir allt mer intressant att fundera på att också installera solvärme. Nyckeln vid solvärme är ackumulatortanken. Finns den väl på plats kan man mata den med olika källor, tex kan sol och en kökspanna vara den rätta kombinationen!

Lennart Ljungblom